Dosarul nr. 21r-2273/2023 Judecătoria Orhei (sediul Central)
nr. 1-23082583-02-21r-14092023 Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E

02 noiembrie 2023 mun. Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Cecan Silvia
Judecătorii Brînza Liubovi și Dulghieru Dorin

a judecat, fără participarea părților, în ordine de recurs, recursul declarat de Directorul Penitenciarului nr. 18-Brănești, Eugeniu Savca, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 21 august 2023 prin care plângerea avocatului, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează grav drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale a fost admisă, și –

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță:09.06.2023-21.08.2023;
Instanța de recurs: 14.09.2023-02.11.2023.
Procedura de înștiințare a părților a fost legal executată.
Asupra recursului declarat, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă:

La 09 iunie 2023, avocatul, Angela Platon, care acționează în apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime ale condamnatului, Covali Dumitru, a înaintat judecătorului de instrucţie o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 21 august 2023 s-a admis plîngerea apărătorului, Angela Platon, care acţionează în apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime ale condamnatului, Covali Dumitru, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează

drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul, Covali Dumitru, a fost deținut în *****, perioada continuă de la de la 22.12.2022 până în prezent, 21.08.2023, pe o perioadă totală de 242 (două sute patruzeci și două) zile, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului, Covali Dumitru, cu 72 (șaptezeci și două) zile, pentru perioada de 242 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție *****, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privința perioadei de 2 (două) zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 242 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), a fost acordată compensație în valoare bănească în beneficiul condamnatului Covali Dumitru a sumei de bani în mărime de 100 (una sută) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Împotriva încheierii instanței de fond, a declarat recurs Directorul Penitenciarului nr. 18-Brănești, Eugeniu Savca, solicitând: admiterea recursului, casarea integrală a încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care plângerea avocatului, Angela Platon, care acţionează în apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime ale condamnatului, Covali Dumitru, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenție, cu reducerea pedepsei, să fie respinsă.

În motivarea recursului a fost menționat că, la examinarea plângerii adresate de avocatul, Angela Platon, privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr. 18 Brănești, în care a fost deţinut, instanţa de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau pedepselor inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c.R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Accentuează recurentul că, remediul naţional de constatare a condiţiilor de detenţie a fost implementat din 01 ianuarie 2019, totuși persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deţinerea în condiţii contrare art.3 CEDO la

data intrării în vigoare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanţa națională în procedură civilă pentru obţinerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. La caz, Covali Dumitru n-a înaintat astfel de cereri pe parcursul deţinerii în instituţia penitenciară, acesta n-a adresat plângeri în adresa administraţie penitenciarelor prin care să invoce dezacordul faţă de condiţiile de detenţie. „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante".

Susține că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3 CEDO. Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă şi depinde de toate circumstanţele cauzei precum ar fi, durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice, iar în unele cazuri de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărârea din 13 septembrie 2005). Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman", deoarece *inter alia* acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferinţe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească. Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este degradantă în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana, şi dacă în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei).

Standardele CPT, prevăd norma de spaţiu de locuit per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupaţii de 4 m^2. Însă CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor şi poate fi considerată în sine ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atât timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare cum ar fi în special faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiilor de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative cum ar insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilarea, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi în consecinţă utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii.

Menționează recurentul că, examinarea criteriului „spaţiu acordat fiecărui deţinut" prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori care contribuie la aprecierea detenţiei ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt. Aşadar „Curtea confirmă faptul că standardul dominant în jurisprudenţa sa, şi anume 3 m^2 de suprafaţă a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă este standardul minim aplicabil în temeiul

art. 3 din Convenţie. În cazul în care suprafaţa podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică 3 m^2, lipsa de spaţiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naştere unei puternice prezumţii de încălcare a art.3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuşi infirma prezumţia, demonstrând prezenţa unor elemente capabile să compenseze această circumstanţă în mod adecvat. Prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi: 1) reducerile spaţiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoţite de o libertate de mişcare suficientă în afara camerei şi de activităţi în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituţie care oferă în general, condiţii de detenţie decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanţe agravante ale unor condiţii de detenţie precare" (cauza Mursic c. Croaţia), atunci când o persoană privată de libertate dispune în camera sa de un spaţiu personal cuprins între 3 m^2 şi factorul „spaţiu„ rămâne un element de măsură în aprecierea făcută de Curte asupra caracterului adecvat sau inadecvat al condiţiilor de detenţie.

În astfel de cazuri, aceasta va concluziona o încălcare a art. 3 dacă lipsa de spaţiu este însoţită de alte condiţii de detenţie materiale precare, în special lipsa de acces la o curte de plimbare sau lipsa de acces la aer şi lumină naturală, ventilarea insuficientă sau inadecvată, temperatura insuficientă sau prea ridicată în încăperi, lipsa de intimitate la toalete sau condiţii sanitare şi de igienă precară. Celulele, inclusiv şi mobilierul trebuie să fie într-o stare decentă de reparare şi ar trebui depuse toate eforturile pentru a menţine zonele de locuit curate şi igienice. Orice infectare cu paraziţi trebuie să fie abordată viguros, deţinuţii trebuie să primească produsele de igiena personală şi de curăţenie. Toate locuinţele pentru deţinuţi (au acces la lumina naturală, precum şi la luminatul artificial care să fie suficient pentru citire. În mod egal trebuie să existe o ventilare suficientă pentru a asigura reînnoirea constantă a aerului în interiorul celulei. Plasarea geamurilor trebuie să permită circularea aerului proaspăt, indiferent dacă există sau nu ventilare artificială. Celulele trebuie să fie încălzite în mod adecvat. Fiecare deţinut trebuie şi are acces permanent la apa potabilă. Instalaţiile baie şi duş trebuie să fie suficiente pentru că fiecare deţinut să poată şi să aibă obligaţia să le utilizeze la o temperatură adaptată climatului de cel puţin odată în săptămână, condiţiile unui climat temperat. Deţinutul trebuie să dispună de un pat individual şi de lengerie de pat individuală suficientă, bine întreţinută. Fiecărui deţinut ar trebui să i se ofere un minim de o oră în aer liber pentru a exersa în fiecare zi, se recomandă ca deţinuţii să se afle cât mai mult timp în afara celulelor fiind antrenaţi în diverse activităţi (muncă, vocaţie, educaţie, sport şi recreere).

Astfel, reeşind din raportul prezentat asupra condiţiilor de detenţie şi asupra celor invocate în acest recurs, recurentul conchide că, deţinutului, Covali Dumitru,

i- a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei în Penitenciarul nr. 18 Brănești, iar completul de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urmează să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului și a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței. Prin referința depusă de către avocatul, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, se solicită respingerea recursului cu menținerea încheierii instanței de fond.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele din recurs, raportând circumstanțele de fapt a cauzei la prevederile legii aplicabile speței, Colegiul penal ajunge la concluzie că recursul este neîntemeiat și urmează a fi respins ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii primei instanțe, ca fiind legală și întemeiată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod procedură penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menținînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Analizând normele de drept aplicabile cazului, instanța stabilește, că potrivit prevederilor art. 469 alin. (1) pct. 17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților. Potrivit art. 471 alin. (1) Cod de procedură penală, chestiunile specificate la art. 469 alin. (1) pct. 5), 11) și 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art. 469 alin. (1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. Soluționarea de către instanța de judecată a chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1) și 2) se efectuează în condițiile prevăzute la art.266 și 267 Cod de executare și numai după respectarea procedurii extrajudiciare stabilite. În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4), 7)-9), instituția care pune în executare pedeapsa este obligată să prezinte raportul de evaluare privind comportamentul condamnatului, iar în cazul soluționării chestiunii

prevăzute la art.469 alin.(1) pct.3), și raportul medical respectiv. În ședința de judecată se citează autorul demersului cu privire la soluționarea chestiunii solicitate.

Potrivit art. 473[2] Cod de procedură penală, (1) Plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. (2) Plîngerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin. (1) trebuie să conțină datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plângere pot fi anexate explicațiile altor condamnați sau preveniți, copiile plîngerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, și răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentința sau încheierea. (3) Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. (4) În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. (5) Plîngerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

În conformitate cu prevederile art. 473[3] Cod de procedură penală, (1) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se examinează de către judecătorul de instrucție, cu participarea condamnatului sau a prevenitului și, după caz, a avocatului acestuia și a reprezentantului administrației instituției penitenciare. (2) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine

reprezentantului administrației instituției penitenciare. (3) Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat sau prevenit în plîngere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmînează condamnatului sau, după caz, prevenitului care a depus plîngerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare. (4) Termenul maxim de examinare a plîngerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului este de 3 luni.

Potrivit prevederilor art. 473^4 Cod de procedură penală, (1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu. (2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate. (3) În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. (5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de pînă la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente. (6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), prevenții sînt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin.(5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă. (7) Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) și (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăției organului care pune în executare sentința sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. (8) Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenției preventive, instanța de judecată dispune respingerea

plângerii. (9) Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 10 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor bănești, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.

Din materialele cauzei, instanța de fond a reținut că potrivit procesului-verbal din 14.01.2021, Covali Dumitru a fost reținut de facto la 14.01.2021, ora 15:40.

Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 20.04.2021, Covali Dumitru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea unei pedepse de 5 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23.03.2022 s-a admis apelul declarat de avocatul, Victor Munteanu, în interesele inculpatului, Covali Dumitru, împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 20 aprilie 2021, s-a casat sentința parțial cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță. În conformitate cu art. 385 alin. (5) CPP al RM, pedeapsa aplicată inculpatului, Covali Dumitru, prin sentință se reduce cu 97 (nouăzeci și șapte) zile, pentru încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din perioada: 14.01.2021 până la 20.04.2021, fiind deținut în calitate de prevenit în Instituția Penitenciară nr. 13 – Chișinău. În rest, dispozițiile sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 20 aprilie 2021, au fost menținute.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19.10.2022, s-a decis inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul, Munteanu Victor, în numele inculpatului împotriva deciziei Colegiului penal al Curţii de Apel Chișinău din 23 martie 2022, în cauza penală în privinţa lui Covali Dumitru, ca fiind vădit neîntemeiat.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 22.12.2022, s-a admis plângerea condamnatului, Covali Dumitru, și plângerea suplimentară împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul, Covali Dumitru, a fost deţinut în perioada 20.04.2021 - 22.12.2022, pe parcursul a 611 zile în Penitenciarul nr. 17 – Rezina și în Penitenciarul nr. 18 - Brănești, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului si a libertăţilor fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului, Covali Dumitru, pentru perioada totală de 611 zile, în care s-a aflat în detenţie cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 17 - Rezina și în Penitenciarul nr. 18 - Brănești, cu calcularea a 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie, cu 122 (una sută douăzeci

și două) zile. În privinţa perioadei rămase de 1 (una) zi, cu titlu de despăgubire, se acordă condamnatului, Covali Dumitru, suma de bani în mărime de 50 (cincizeci) lei, şi anume o unitate convenţională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanţelor al R.M.

Potrivit raportului nr.2/3637 din 26.07.2023, în privința condamnatului, Covali Dumitru, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 14.01.2021, iar sfârșitul executării pedepsei la 20.10.2025. Perioada detenției în instituțiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr. 13 Chișinău de la 15.01.2021 până la 05.03.2021; în Penitenciarul nr.17 Rezina, de la 05.03.2021 până la 20.06.2022; și în ***** în perioada de la 20.06.2022 – 21.08.2023.

De menţionat că, în plângerea înaintată, cu privire la stabilirea condițiilor de detenție precare din ***** în care a fost deținut, condamnatul a solicitat reducerea pedepsei în baza art. art. 473^2 – 473^4 din Cod de procedură penală.

Instanța de fond întemeiat a reținut că, că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22.12.2022, s-a dispus reducerea pedepsei condamnatului, Covali Dumitru, cu 122 (una sută douăzeci și două) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 17 - Rezina și în Penitenciarul nr. 18 - Brănești.

Respectiv, instanța de fond întemeiat a supus examinării doar alegațiile condamnatului, Covali Dumitru, ce vizează pretinsele condiții inumane si degradante de detenție din *****, pentru perioada de la 22.12.2022 și până 21.08.2023.

Este întemeiat a se reține că plângerea avocatului, Angela Platon, în interesele condamnatului,Covali Dumitru, ce se referă la condițiile de detenție din ***** datată cu 09.06.2023 este depusă în termen legal.

În asemenea împrejurări, cu trimitere la prevederile art. 473^2, 473^3 și art. 473^4 Cod de procedură penală, care au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că prevederile art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală au fost respectate pe deplin, plângerea avocatului, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, a fost depusă pe parcursul detenției în condiții contrare art. 3 CEDO.

Astfel, prin plângerea depusă de avocatul, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, a solicitat constatarea aflării în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art.473^2-473^4 Cod de procedură penală, pentru perioada în care a fost deținut, ***** de la 22.12.2022 pînă 21.08.2023. Totodată, a menționat suprapopularea celulelor, lipsa luminii naturale, lipsa medicamentelor la punctul medical, condiții de igienă necorespunzătoarea.

Sub acest aspect, instanța de fond întemeiat a reținut faptul că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servicii medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din R.M. nu ating un prag minim de suficiență.

Mai mult decât atît, reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Astfel, în cadrul examinării plângerii s-a constatat că, condamnatul Covali Dumitru s-a aflat în detenţie în *****, pe perioada de la 22.12.2022 până 21.08.2023, şi cumulativ se constată o perioadă totală de 242 zile.

Referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Covali Dumitru în calitate de condamnat, în Penitenciarul nr. 18 Brănești de la 22.12.2022 până 21.08.2023, pe o perioadă totală de 242 zile, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ţinând cont de principiile proporţionalităţii şi echităţii, instanța de fond i-a acordat o reducere de 3 zile pentru fiecare 10 zile de detenţie, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Covali Dumitru s-a redus cu 72 zile, pentru perioada de aflare în condiţii precare, iar pentru perioada de 2 zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 242 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), instanța de judecată a acordat compensație în valoare bănească în beneficiul condamnatului, Covali Dumitru, a sumei de bani în mărime de 100 lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Sub acest aspect, Colegiul penal menționează că la examinarea plîngerii avocatului, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, privind constatarea detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 ale Convenției pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, reducerea pedepsei pentru deținerea în condiții precare de detenție din *****, instanța de fond nu a comis careva erori, or încheierea contestată este una justificată și motivată.

Astfel, instanța de recurs consideră că reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Totodată, la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa

„Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare”. Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil” *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121)*. Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil” *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56)*. O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50)*. Astfel, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante.

Așadar, instanța de fond nu a neglijat posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Totodată, specialiștii din cadrul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-și mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, se reține că administrația Penitenciarului nr. 18-Brănești nu a anexat nicio probă care ar demonstra că, condițiile de detenție în ***** între timp s-ar fi îmbunătățit semnificativ.

Or, analizând inclusiv și raportul prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 18 Brănești, în încheiere instanței de fond s-a indicat că, penitenciarul a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulă în care a fost deținut Covali Dumitru fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare, nefiind luat în calcul că, aceasta nu este suprafața locativă, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a

condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revenea reprezentantului administrației instituției penitenciare.

La fel, se reține faptul că la 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban și alții c. Moldovei, Bulgacov și alții c. Moldovei, Cobîlceanu și alții c. Moldovei, Filat și alții c. Moldovei, Condreanu și alții c. Moldovei, Grigoraș și alții c. Moldovei și Talambuța și alții c. Moldovei*, unde reclamanții s-au plâns în fața Curții în baza art. 3 CEDO, invocând condițiile materiale inadecvate de detenție și, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum și lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu plîngerea condamnatului, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță *(Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei)*. Astfel, Colegiul penal preia argumentarea soluției primei instanțe și constată temeinicia acesteia.

Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod procedură penală, Colegiul penal va respinge recursul declarat ca fiind nefondat, reținând în acest sens că încheierea este una legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost reținute.

În conformitate cu art. art. 447-449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod Procedură Penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău –

D E C I D E:

Se respinge recursul declarat de Directorul Penitenciarului nr. 18-Brănești, Eugeniu Savca, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21 august 2023 prin care s-a admis plângerea avocatului, Angela Platon, în interesele condamnatului, Covali Dumitru, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează grav drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru drepturile omului și a

libertăților fundamentale, ca fiind nefondat, cu menținerea fără modificări a încheierii contestate.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei,
judecător Cecan Silvia

judecător Brînza Liubovi

judecător Dulghieru Dorin